

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opraviništvo sta v Alojznic.

Petje v šoli.

Dà, reforma cerkvene glasbe res ni mala stvar. Marsikaj sem že poskusil v tej zadevi, a prepričal se, da se ne dá reformirati, kakor bi se na peti zasuknil. Vedno pa sem menenja, da je reforma odvisna najbolj od pravega poduka v petji; zarad tega nikdar nisem zamudil največjo pozornost obračati na pameten poduk v petji. Priznati se mora, da kaj malo nas je bilo v mladosti prav podučevanih v petji, še manj nas je, ki smo prejeli navod, kako v petji podučevati. Večidel smo se pozneje sami olikali in poiskali priložnosti natančnejega priučenja; samouki smo. Kot taki imamo tudi prav razne nazore, kar se očitno kaže. Učenci starih in novih glasbenih zavodov ali šol so zvesti ostali načelom svojih učnikov; z vednostjo so pili tudi duhá iz virov slavnih mojstrov in le tako je bil mogoč razvitek. Nam pa se ni dalo zajemati iz tacih virov; ideala nismo dobili pred oči, in radi tega še danes nismo edini niti v načelih, ko je vendar treba „in necessariis unitas“. Namen nam ni jasen in tudi sredstva so nam temna. — Res pevski poduk v ljudski šoli je višje vrednosti, nego se le ceniti more. Ne morem si kaj, da ne bi enkrat govoril resno besedo o petji v šoli, ker sem prepričan, da od pametnega podučevanja v petji je odvisno zboljšanje glasbenih razmer, bodi-si na cerkvenem ali svetnem polji.

Čital sem nekje, da so Lezbijani, premagavši odpadle zaveznike, za kazen jim naložili, da se njih otroci ne smejo vaditi več branja i petja. Ta kazen (vsaj gledé petja) zadene marsikaterega mladega odpadnika. Odgojitelji ne vedoči, pa tudi vedoči a zanemarjajoči ne učé mladine petja, ker se jim zdi odveč, skoro bi djal luksus. — Takim pač ni znano, da je petje: 1. človeku prirojeno, 2. da je izverstna gimnastika za pljuča, 3. da lika govor, 4. da nam slajša življenje in 5. da je začetek in elementarni poduk glasbe sploh.

1. Ni mi znano, je-li že Adam v raju prepeval, tudi ne, da je Eva pervorojencu prepevala; ali opozorujem na otroka, ki že v prvih letih rad poslušá petje in godbo, ki se vmiri, ako ljubeča mati pri zibeli sedeča sladke pesnice prepeva. Plato sam pravi: „Da otrok zaspi, prenaša ga mati v naročji zibáje in sladko mu prepeváje“. — Dekletce, ki si dá s punčiko opraviti, zna sama napeve delati brez učenika.

Ako je toraj čut za glasbo človeku prirojen, tedaj bi bila enostranska tista izreja, ki bi tudi te zmožnosti ne odgojevala. Ljudje brez glasbenega posluha so tako redko, da ni o njih ni govoriti.

2. Otrok prišedši na svet ima vse organe življenja v sebi, med temi najvažnejši organ — pljuča. Oné dihaajo, in če dihanje prestane, človek je mertev. Toda s pomočjo sape, ki iz pljuč pride, zamoremo tudi glasiti se na večbrojni način. Ta organ pa je treba krepiti in natora sama v tem veliko stori. Zdravniki terdijo, da je jok telesnemu razvitku otroka vgoden. Ali, ko otrok odrase, ne joče toliko in vpiti tudi ne sme; tedaj je šola dolžna skerbeti za to, da se pljuča uterdijo. Telovadba ima sicer nalogo razvijati in krepiti človeški organizem — recite unanje ude; kak dobiček pa imajo pljuča od nje, prepustim odgovor tistim, ki terpé tolovadbo v šolski izbi, kjer nastane neizogibno tak prah, da je želodec sit, pljuča pa poštupana. Petje, pametno petje je neizmerne koristi za okrepitev pljuč. Vprašajte zdravnike, povedali vam bodo, da pevci se nimajo tolikanj bati vnetja pljuč, in če se jim vnamejo, prej bolezen prestanejo nego drugi. Se vé, da človek ne vé, kje ga bolezen in smert čaka.

3. Petje dalje lika govor. Gluh človek ne zna govoriti, (bodi-si, da je pozneje oglušil) ker on nima pojma o lepoglasji. A nepopolni organi se dajo s petjem spolniti, ker počasno doneče izgovarjanje samoglasnikov v zvezi s soglasniki sili terpke organe k potrebni legi, in pljuča se vadijo pri petji kakor v govorjenji ekonomično ravnati s potrebno sapo. — Nauk v petji naj bode toraj pomožen glatkemu izgovarjanju, potem se bodo vkrepile in spolnile persi, jezik in posluh.

4. Glasba razveseljuje. Ona je dih veselja, ki iz serca pride in se v sercé poverne. In kdo bi otrokom ne privoščil tega veselja, kdo jim zavidal to radost, ki je duša vsega njihovega delovanja. Kak hitro se jim pač posušé solze, ako melodični glasi vdarijo na serčne strune. Otrok mora biti vesel; toraj pojte mali in veselite se!

5. Mnogi starši dajó otroke učiti glasbe, to je šega današnjega časa in je hvalovredno (Nemec pravi: Gehört zum guten Ton). Vendar kako se prične ta poduk? Navadno z glasovirom ali z gosli. To pak je napačno. Najbolje je pričeti s tistim inštrumentom, kojega človek saboj na svet prinese in ima najbolj priprost, a ob enem najbolj umeten mehanizem. To je goltanec, mala piščal, v katero sapa iz pljuč skozi dušnik prihaja, od koder skozi usta ide in ton prouzroči. S petjem naj se začinja, to je naraven začetek. Verh tega ni nikomur treba inštrumenta kupovati, saj ga vsakdo saboj nosi. Odgojitelji imajo dolžnost, pevsko zmožnost pri otrocih buditi in razvijati s pomočjo naravnega metodičnega poduka. Ni treba, da bi bil učitelj v pravem pomenu umetnik; dovolj, da pozna stan pevskega orodja in da ima v sebi genij glasbe.

(Dalje prihodnjič.)

Cilj in namen Cecilijinega društva.

(Dalje.)

Druga točka! „Cecilijansko petje in glasba je za kmečke zборе pretežka.“ Da, gospodje moji! Kaj pa se pravi cecilijanska glasba? — Cecilijanska

glasba je prvi gregorijanski koral. Je-li ta pretežak? V govoru preč. o. Beda Eckert-a berem: „To koralno petje, tako se govori, je predolgočasno, merzi in dolgočasi dušo in serce in je prav pripravno ljudi iz cerkve poditi!“ Da res, častiti zborniki! To bi se lahko reklo o koralu, kakor ga slišimo dandanašnji peti, nikakor pa ne o gregorijanskem koralu, ako se tako poje, kakor bi se peti moral. O tem pravi Benedikt XIV. „da serca vernikov k gorečnosti in pobožnosti spodbuja, in da ga pobožni raje poslušajo in po vsej pravici više čislajo, nego figuralno petje. K temu koralu se prištevajo n. pr. prefacije, katerih muzikalično vrednost celo Mozart sam tako visoko čisla, da pravi, da bi vso svojo slavo rad za to dal, da bi bil le skladatelj kake prefacije. In — prav ima! Kajti primerja naj se najlepša arija s kako prefacijo, lamentacijo, ali Patér nostrom; skušajo naj se te zadnje skladbe tako umetno in pazno predavati, kakor one perve: in prefacije in drugo koralno petje ne bode nikakor za onimi prvimi zaostalo! Na kaj družega neki, kakor na ta koral je tudi sv. Avguštin mislil, ko pravi: „Koliko solz sem pretočil pri tvojih himnah in pesmih. Kako sem bil ganjen, ko se je po tvojem svetišči milo petje razlegalo! Oni glasovi so doneli na moje uho in po njih je bila vlita tvoja resnica v moje serce, tako da se je v njem ogenj pobožnosti in gorečnosti vnel, in solze so mi tekle in to mi je délo dobro“. — Prav odveč že naj omenim v ohranjenje in vrednost gregorijanskega koralu še spričevalo nekega protestanta. Učeni Thibaut pravi: „Katoliška cerkev ima vsled svojega sistema prav silen vzrok, da ohrani in obderži prestaro petje, ki se ambrozijansko in gregorijansko imenuje, one v resnici nebeške speve in intonacije, ki jih je v najlepšem prestarem času sv. cerkve človeški genij stvaril in gojil in ki ravno zaradi tega človeku globokeje segajo v serce, nego mnoge novejše kompozicije, ki so nalašč v ta namen narejene“.

Če pa dandanes, častiti zborniki! ta koral večini nič več ne dopade, nič več ne ugaja, ni tega vzrok koral, ampak deloma pomehkuženje in mesna pogreznjenost našega roda, deloma pa, da se je umetnost, koral prav peti, nam pogubila. Treba je tedaj pred vsem drugim, da dobijo pevci pravi pojem o koralnem petji in to se dá lahko brez stroškov in v kratkem času doseči; kajti koral prav peti ni nikakor kaj tako težkega in ne zahteva premnogih, ampak le nekoliko dobrih moči.

Cecilijina glasba je drugič: večglasno petje. Je-li morebiti to pretežko? — Da in ne! Ako bi hoteli koj Palestrinove maše peti, to se vé da ne bi šlo; ravno tako tudi ne morete pričeti s široko- in umetnopostavljenim, morebiti celo šest- ali osmostavnim petjem. To je jasno. Pa cecilijino društvo Vam ponuja eno-, dvo-, tri- in čveteroglasne maše z orgljami in brez orgelj, ki se jih lahko vsi naučite, samo da le hočete — še lože nego kako Bühler-jevo mašo. Brez vaje ne bodo šle niti perve niti druge, in ako mi kdo poreče, saj se tudi instrumentalne maše lahko brez poskušnje, brez vaje pojejo, tedaj mu odgovarjam: „Da — pa kako!“

Cecilijanska glasba je 3. instrumentalna cerkvena glasba, pri kateri mora pa, se vé da — nasproti moderni instrumentalni cerkveni glasbi — petje godbo prevladati. Je mar to pretežko? Gospodje moji! Primerjajte maše oboje verste in spoznali bode, da moderna cerkvena glasba dokaj več zahteve

na pevce in godce stavi. Se vé da je petje tudi dostikrat tako rekoč le sprem-
ljevalni glas in mora goslim, flavti ali klarinetu sem ter tje slediti in se
petje z mnogo instrumentacijo in figuracijo lahko potlači in zakrije, kar je za
pevce tem lože. Vprašam pa, se li smemo zadovoljevati s tako cerkveno glasbo,
pri kateri je petje le nebistven del — le postranska reč? — Gotovo da ne.

(Konec prihodnjšč.)

D o p i s i.

— **Na Dunaji**, 4. februarija. Vže večkrat sem nameraval Vam poročati o tu-
kajšnjem stanju cerkvene glasbe, posebno o vsehah cecilijanskih — ali toliko opravi-
l in študij človeka zmerom le v enem krogu in okoli enega središča verti in derži. Morda bodem
vendar dobil priliko o tukajšnjih cecilijanskih društvih se informirati in njih vérljem napredku
in vspehu kaj sporočiti. Toliko Vam vže zdaj zamorem naznaniti, da cecilijanska ideja tudi
na Dunaji zmerom bolje prodira in več teréna dobiva — vže odkar jaz tukajšno cerkveno-
glasbeno kretanje opazujem. J. Böhm vodi svoj véro izurjeni kor v cerkvi „am Hof“;
Palestrina-Verein daje svoje produkcije (v adventu in postu vsako nedeljo) v fran-
čiškanski cerkvi pod vodstvom gosp. Bauerja; v desetem predmestji (večinoma češkem)
Favoriten deluje v cecilijanskem zmislu vnet župnik g. Fürst; v Votivni cerkvi, kder
do sedaj ni bilo strogo urejene cerkvene službe i petja, se je tudi vže slišalo pravo liturgično
petje (dné 15. nov. 1879. je Wiener Singakademie pela Santnerjevo vokalno mašo), in v nekterih
ženskih samostanih je vže dolgo — kakor se samo ob sebi razumeje — udomačeno koralno
petje. Verhu tega časnik: „Wien er Blätter für kath. Kirchenmusik“ sè svojimi izverstnimi
spisi in umno kritiko zmerom bolje pojasnuje, zagovarja in širi cecilijansko idejo. Res da
so ti vspehi primeroma dunajski cerkve profanujoči glasbi še nezdatni — in da bode mnogo
časa in poduka treba, da se dunajski skvarjen okus gledé cerkvene glasbe očisti in po-
pravi — ali vidi se pri vsem tem cerkvenem gibanji očiten in znaten napredek.

Med tem, ko cecilijanska ideja na Nemškem, Češkem, Poljskem, celó Italijanskem
(Lombardiji) sè svojo zmagovito silo prodira — se je pri Vas na Kranjskem jelo stavljati
ji zapreke, dà, celó njeno moč vničevati. To ni nič novega. Vsaka ideja je imela v za-
četku svoje sovražnike — priljubljenost do starih šeg in navad, nevednost, dobičkarijo,
itd. Ali cecilijanska ideja ima toliko moralne moči, resničnosti in nebeškega blagoslova
v sebi, da se bodo vsi njeni sovražniki prej glave ob njej razbili, kakor da bi jo zaprečili.
Tudi „Brenceľj“ se derzne sè svojimi umazanimi nogami in peruti celó v božje hrame pri-
brenčati; pa si bode ob tej goreči luči — peruti osmodil. Res velika je te sitne muhe
svojejavnost in preširnost (ktera mu je pa ravno na duhovskih ramenih zrasla) —
treba jej je staviti meje. Zoper poluznanost, površnost in nevednost se še bogovi zastonj
bojujejo. Naj se torej vné polemika, naj se pojmi razjasnejo, naj se dokazi in ž njimi
resnica na dan prikaže, — cecilijanska ideja bo s tem le pridobila. Prej ali pozneje se
ta stvar o cerkvenem petji pri nas vže tako mora rešiti, drugače ne bo miru. Vaša
prizanesljivost in poterpežljivost, gospod urednik, je bila do sedaj res velika; skušali ste
z lepo napredovati. Vidite, da bo zdaj treba z drugim orožjem boriti se. Ne bojte se!
Bog in resnica z nami! Malo nas je, a smo ljudi!

F. S. S. S.

— **Ložki potok**, 26. jan. Tukaj smo začeli otroke v petji podučevati, in sicer
po „Ziffermethode“. Dobil sem v ta namen knjižice od Stahla. Nisem se sicer še nikoli
bavil s podučevanjem petja v navadnih notah, pa menim, da mora zelo težavno biti, dokler
navadni, neuki pevci, sistem zapopadejo. Tukaj so se otroci začeli učiti meseca julija, samo
ob nedeljah popoldne in pojo sedaj nekatere pesmi dobro. Pervo postno nedeljo bomo imeli
pervi „debut“. Lahko bi bili pa že zarad znanja meseca novembra pričeli v cerkvi peti.
Intervale kmalo zadenejo; več težave dela takt. Za prvo bomo peli slovensko, dokler se
privadijo, da se tudi liturgičnega teksta lahko poprimemo. Po moji misli ne bomo mogli
na kmetih kaj vspešnega v liturgičnem petji drugače doseči, kakor po tej metodi.

— **V Ljubljani**, dné 24. febr. Dogodjaji zadnjega časa so nam naložili nalogo, katera je sicer sitna, katere se pa vendar po svojem poklicu izoginiti ne moremo in ne smemo.

Kaže se skoraj, da se je na sv. večer angelska pesem: „Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis“ predruščila v: „Gloria in excelsis mihi et in terra lis hominibus malae voluntatis“.

„Brencelj“ je v zadnji številki l. 1879. napadel g. A. Foersterja, ter, da bi bil svoj namen lože dosegel, petje v dveh ljubljanskih cerkvah na sv. večer pri veliki maši popolnem na glavo postavil in tako belo proglasil za černo in narobe. Toda o tem nočemo dalje govoriti, ker se je bil že v zadnjem listu oglasil g. dopisnik iz Št. Vida nad Ljubljano in ker dobro vemo, kako imamo soditi o spisih lista, ki si je sam na čelo vžgal Kajnovu znamenje: „v lažnjivi obleki“. — „Br.-u“ je odgovoril v „Sl. Narodu“ č. g. župnik J. Aljaž; g. Aljaž-u pa v „Slovencu“ g. Alešovec. Sledilo je potem dvakrat „Poslano“ od g. Aljaž-a v „Sl. Narodu“; v „Slovencu“ pa se oglašajo Br.-ovi oprode, brezimni gg. duhovniki in drugi dopisniki. Obžalovati moramo, da je kamen, tako neprevidno zalučan v (vsaj na videz) mirno jezero, povzročil tolike valove, da jih bode pomiriti mogla in morala beržkone le viša moč. Ako pa danes spregovorimo o „Slovenčevih“ dopisih, storimo to le zato, ker so kolikor toliko adresirane na Cec. društvo in njegovo glasilo „Cerkv. glasbenik“. Ne bojte se, da jih bodedo obravnavali in zavračali per partes, o ne. Pervič nam je pičli prostor predrag, drugič je bila marsikatera tvarina v našem listu dovolj prerešetana, marsikatero očitanje odbito, in tretjič smo popolnem prepričani resnice, da ni mogoče zamorca umiti, ako bi ga tudi umivali do sodnjega dné.

O nekaterih točkah pa vendar hočemo spregovoriti, kakor, da hočejo „cecilijanci“ [ime, s katerim nas hočejo smešiti tudi taki, ki so vpisani v Cec. društvo (!):] Riharjeve pesmi iz cerkve odpraviti, da r. Rihar-ja psujejo, dasi tudi je bil on Slovenec in duhovnik, da ga še mertvega blatijo ter po njegovem grobu teptajo itd.; da vrivajo v službo božjo tujščino ter s tem ovirajo pri ljudstvu pobožnost, da z „novimi pesmimi“ verne celó iz cerkve podé, da treba pri cerkv. petji posebno na okus in želje ljudstva ozirati se, itd.

Kar se tiče očitanja, da hočemo cecilijanci Riharjeve pesmi iz cerkve odpraviti, to je gerda laž in obrekovanje. Prosimo, naj se nam to dokaže! — Nasprotno moremo povedati, da v stolnici ljubljanski, kjer g. Foerster, v fantaziji proticecilijancev najhujši Riharjev sovražnik, petje vodi, nahaja se v repertoaru čez 100 Riharjevih pesmi, med tem, ko število pesmi vsih družih slovenskih skladateljev ne doseže 70. Da pa vse skladbe Riharjeve niso cerkvenega duha, to mora pripoznati celo vsak nepristranski diletant, da ima le količkaj izobraženega okusa in cerkvenega duha: zato še ne bi bilo treba Wittove razsodbe o onih pesmih, ki so mu bile poslana. — In s tem da se nekatere R.-jeve skladbe označijo kot nesposobne za povečanje službe božje, mislimo, da blazega pokojnika, in njegovega čistega značaja kot duhovnika in Slovenca, ni nihče blatil in psoval. Kdor to terdi, gotovo še ni bral zgodovine katere si bodi umetnije, naj bode že stavbarstvo, kiparstvo, slikarstvo, glasba ali pesništvo. Vzemimo n. pr. glasbo. Beethoven, Mozart in Haydn so bili gotovo skadatelji — velikani, ki so pisali tudi za cerkev. In vendar, kako sodijo Nemci (ki so beržkone toliki narodnjaki, kot smo mi Slovenci) o veljavi cerkv. glasbenih izdelkov svojih rojakov? — Med drugimi piše U. Kornmüller v Lex. d. Kirchl. Tonkunst, p. 46. o Beethovenu: „B.'s Werke für die Kirche sind keine kirchliche Musik, es ist in ihnen zu viel wogende Leidenschaft, sie stehen mit seinen weltlichen Compositionen in mehr als einer Beziehung auf einer Stufe. itd. Ali o Mozart-u (p. 320): Sind auch viele Partien von ächt kirchlichem Geiste u. tief religiösen Sinne durchweht, so kann ihnen, im allgemeinen gesprochen, doch das Prädikat von kirchlicher Musik nicht zugestanden werden. In o Haydn-u, (kojega je r. Rihar tako čislal, da je bil eno njegovih maš l. jul. l. 1860 o priliki intronizacije mil. knezoškofa g. Jerneja Vidmar-ja v stolnici nalašč napravil) piše isti Kornmüller (p. 262): „Die Kirchenmusiken Haydn's sind eben auch nichts als Kinder seiner Zeit, und es geschieht seinem Künstlerruhme kein Abbruch, wenn ein wiedererwachtes religiös-kirchliches Bewusstsein seine Messen bloß für rein musikalische, keineswegs aber für kirchlich-musikalische

Kunstprodukte erklärt. Haydn theilt damit das Schicksal aller Kirchenkompositeure seiner und der nachfolgenden bis auf die neueste Zeit — mit sehr wenigen Ausnahmen“. — Zadosti! naprej ne bodemo sklepali in primerjali; kdor ima zdravo pamet in nepristranskega duha, bode sam pravo zadel. Ločiti je treba osebo in izdelke njenega duha. Kdor svojo robo očitno na sejmu razpostavlja, ne sme braniti, da ljudje o njej sodijo; tu ne velja samo tergovčeva zgovornost in priporočanje mešetarja, ampak dobre ali slabe lastnosti blaga in bistro oko onega, ki kupuje. Tudi izdelki človeškega duha spadajo kot občno blago na terg zgodovine, katera o njih sodi ne gledé na osebni okus in na priljubljenost ali nepriljubljenost umetnika, temuč objektivno z ozirom na njihovo notranjo vrednost.

V „Slovenčevih“ dopisih se „cecilijancem“ tudi očita, da s tujščino ali „novimi“ pesmimi verno ljudstvo ni zadovoljno, da ga one v pobožnosti ovirajo ali iz cerkve podé. Kar se tiče latinskega jezika pri slovesni sveti maši, no, o tem je bilo v našem listu zadosti pisanega, in dotične cerkvene določbe so tako jasne, da nasprotni terditvi ne pomaga nobeno modrovanje, nobena zofistika. Gledé „novih“ pesmi pa, ki neki ljudstvu ne dopadejo, velja isto, kar pri „starih“, namreč: da ni vse dobro, kar ljudskemu okusu ugaja, pa tudi ne vse slabo, za kar ono ne mara. Resnica je, da je ljudski okus mnogo pokvarjen; treba zboljšati ga s podukom, a ne s ščuvanjem. In ker se bere vedni refrén: Pustite ljudstvu priljubljene mu stare (R.-jeve) pesmi; (ljudstvo, ljudstvo in zopet ljudstvo) — naj še enkrat povemo, kar smo že večkrat: da poglobitni namen petja pri službi božji ni ginjenje (razveseljevanje pa že nikakor ne) ljudstva, ampak poveličanje božje. Dokler je kerščanska občina sama pela, gotovo tega ni storila, da bi bila sama sebe ginila, temuč edino zato, da bi Boga hvalila in poveličevala; edino zato so se kristijanje zbirali v cerkvi, in ker tudi liturgija sama isto sverho namerava, je bilo in je petje v prvi versti slavljenje Vsegamočnega. Ko pozneje občina ni več skupno pela, nastali so pevske zbori, ki nadomestujejo ljudstvo. Skladatelj dela na to, da s svojimi skladbami poslušalce k Bogu povzdigne, ter navdušuje k češčenju; to je njegova najvišja naloga. Kako more tedaj ginjenje edina ali vsaj poglobitna sverha cerkvenega petja biti, ker je ono le sredstvo do sverhe t. j. poveličanja božjega! — Ako „stari, skušeni“ gospod župnik pravi, da ljudstvo stolne cerkve ne obiskuje več tako obilno, ko prej, ko so se prepevale Riharjeve pesmi, smemo po vsi pravici sklepati, da oni izostali niso hodili v cerkev Boga molit, ampak le priljubljeno jim petje poslušat. Smešnica o točki zaradi „čudnega“ novega petja, nas pa opomni znanega „duhovitega“ očitanja, da zavoljo nekdanjega konkordata je krompir njil in da prav zavoljo njega je bila Avstrija pri Sadovi tepena. —

Dragi bralec! cecilijanec ali proticecilijanec, naj Ti je „Cerkv. glash.“ všeč ali ne, take borbe, kakoršna je zdaj med nami, borbe, v kateri se meri le na osebe in ne na reč, mora konec biti. Da do konca pridemo, naj bi pomagal odlomek članka iz „Linzer theol.-prakt. Quartalschrift“ (l. 1867 p. 332—339.), ki razpravlja razna cerkv.-glasbena vprašanja in se tako-le glasi:

Priester und Volk müssen vom Grundsätze durchdrungen werden:

Nicht was ich will oder mir gefällt, soll geschehen, sondern was Gott und die Kirche angeordnet haben!

Für uns Priester muß der Gehorsam gegen die Kirche, nicht die Volksgunst entscheidend sein. Dieser Gehorsam ist nicht selten mühsam und macht Arbeit: Dieses müssen wir uns gefallen lassen; denn deswegen sind wir Priester! Dieser Gehorsam mag auch manchen Widerspruch hervorgerufen; diesen dürfen wir nicht scheuen, denn wir sind keine Volksgunstdiener, sondern Diener Gottes und der Kirche!

Im Gottesdienste sind wir keine deutschen,*) sondern katholische Priester.

Man muß nicht gleich sagen, diese oder jene Reform würde das Volk skandalisieren! Sehr oft sind diese Hindernisse nicht im Volke, sondern im Akerus, der das Skandalisieren des

*) V našem slučaju: slovensčen.

Volkes zum Vorwande gebraucht! Manche Reform mag beim Volke eine admiratio hervorrufen, aber diese ist noch kein Scandalum.

Der erste Schritt zur Reform ist die Einsicht und Erkenntniß der Fehler!

Damit wir sie einsehen, müssen sie besprochen werden, damit uns diese Besprechung zur Einsicht bringe, dazu gehört Demuth, *) diese kommt durch die Gnade Gottes, um die wir beten müssen. Amen!

Vredništvo. *J. J. 1876*

P. S. Gornji članek je bil že stavljen, ko smo dobili v roke „Slovenca“ 23. št. in brali v njem dopis iz Ljubljane z znamko J. J. Reči moramo, da nas je ta dopis v obče prav zadovoljil, ker je mirno pisan ter se dotika le reči. Prepričani smo pa, da nam g. dopisnik ne bode zameril, če mu na enem kraji malo ugovarjamo in ga opomnimo nekega anahronizma. Beremo namreč: „Za cerkveno petje ne mara je zdaj prišla doba, „kakor pred nekaj časom za cerkveno stavbeno popravljanje. Vse je moglo biti prenovljeno, ker staro je bilo vse za nič; nasledek prenapete gorečnosti pa je bil, da najlepše „gotiške, romanske stavbe, najdražje podobe in kipi so bili, za vselej pokvarjeni“. — Ta doba prenovljenja in uničenja starin je za cerkveno petje pri nas že pretekla, in res moramo obžalovati, da je ravno pred-cecilijanska doba sè starimi napevi naredila — tabula rasa. Le še v hribih zapoje kaka stara ženica svojim vnukom kako pesem, ki se je bila naučila kot deklica. Čul sem pred 5 leti v Z. čez 80 let staro ženo peti svete pesmi, ki jih je znala še od svoje babice. Dalje kot eno uro je prepevala; vse mi je bilo neznano, a marsikaj tako lepo, da mi bode spomin vedno ostal. Tu sem slišal tisti „moll“, po katerem so povsodi nekdanj slovele slovenske pesmi, kateri se je pa zdaj skoraj popolnem zgubil. To so tisti starinski ostanki, za nas zgubljeni, ki jih lahko primerjamo romanskim in gotiškim stavbam, pokvarjenim ali uničenim. Da je nam mar za ohranitev takih starih pobožnih spominkov, priča, da je „Cerkv. glasb.“ prosil, naj se nabirajo, da ne poginejo; priča, ker je v svojih prilogah že enkrat prinesel stare slovenske napeve. Pred sabo imamo lepo kopico zelo starih pesmi, celo takih, ki so se pele še pred reformacijo; imamo jih iz 16., 17. in 18. stoletja; radi bi jih priobčili, a bojimo se zopet očitjanja, da niso za nas, ker so „prežalostne“, kakor se očita zgoraj omenjenim priobčenim; — tako daleč smo prišli zadnji čas po „veselih“ pesmih. Bog daj, da vsi pridemo do pravega spoznanja!

Vrednik. *J. J. 1876*

Razne reči.

— Dopis dunajskega časnika „Vaterland“ št. 34. poroča iz Rima za vse (?) ude Cec. društva veselo novico, da so čč. gg. dr. Fr. Witt, Fr. Ks. Haberl in Fr. Koenen imenovani častni kanoniki katedrale v Palestrini pri Rimu. Nj. eminencija kardinal de Luca, škof**) Palestrinski, ki je te gospode toliko odlikal, je hotel s tem poslavljenjem le še bolj navdušiti k delovanju za Cecilijino društvo, čigar pokrovitelj je on.

In kdo so ti odlikovani možje? — Dr. Fr. Witt je ustanovitelj in glavni predsednik občnega Cec. društva, najizverstnejši cerkv. skladatelj našega časa ter preroditelj cerkvene glasbe, pokvarjene po nekeršanski filozofiji in jožefinizmu, vrednik listov: „Musica sacra“ in „Fliegende Blätter f. Kirchenmusik“. Smemo ga imenovati Palestrino 19. stoletja. Fr. Haberl je stolni kapelnik in vodija cerkv.-glasbene šole v Ratisboni. Dalje časa je bival v Rimu, kjer je z velikim trudom prepisoval brezštevilne Palestrinove skladbe, katere, kakor smo zadnjič povedali, izhajajo v Lipsku na svitlo. — Fr. Koenen je stolni kapelnik in kaj dober skladatelj v Köln-u; njegove zasluge je lani slovesno pripoznal ves muzikalni

*) Da! ponižnosti nam je treba — nam vsem, morda tudi „staremu, skušenemu župniku“.

**) Ne samo „po naslovu“, kakor piše „Slovenec“. J. Devoti, instut. canon. tom. I. p. 170. pravi de episcopis cardinalibus suburbicariis: — — quique suo non desunt muneris episcopatus, licet Romæ commorentur, ut summo Pontifici opem præbeant in regimine ecclesie universæ.

Köln o njegovi 25letnici. Le to naj še povemo, da je kard. de Luca, Cecil. društvu pokrovitelj, postavljen od sv. Očeta samega. Na sarkastično zabavljico v „Slovencu“ št. 17. pa ne odgovorimo ničesa.

— Prevzv. škof Fran Josip Rudigier je imel pri zadnjem obč. zboru Cecil. društ. v Lincu prelep govor o liturgiji sploh in posebno še o njenem bistvenem delu, o sv. glasbi, „katera dandanes trud in pozornost vsih onih na-se vleče, katerim je mar za katoliško vero“. — Škoda, da ne moramo zavoljo pičlega prostora vsega govora svojim bralcem podati, a konca vendar ne smemo zamolčati. „Cerkvena glasba se mora zboljšati ter posvetiti in posvečena dalje izobraževati. Ta cilj si je postavilo Cec. društvo; jaz pa želim in molim, da spretne in navdušene može, ki so doslej med mnogimi boji z dobrim uspehom delovali za zboljšanje te sv. umetnije, tudi v prihodnje blagoslovi previdnost božja. Zraven pa moram opomniti na lepo geslo: „Viribus unitis“, z združenimi močmi. Tvarina, ki jo Vi gojite, imenuje se tudi harmonija, soglasje. Kakor pa glasba, ki hoče dobra biti, mora harmonija, mora soglasna biti, tako morajo tudi Vaše misli in serca soglasna biti, in prav zato Vam posebno priporočam ljubezen do svetega miru. Rad verjamem, da bode pri Vaših obravnavaх vsakateri skušal, da njegova resnična misel obvelja; a gotovo je, da resnica ni ravno privilegij enega ali drugega. Zato tudi to, kar se komu resnično zdi, ni zmiraj popolnem resnično. Keršanska ponižnost zahteva, da ne povdarjamo svojega mnenja preveč, in ne tujega premalo. Tudi ne smemo pozabiti, da je, kakor povsodi, tako tudi tu, najboljšo dobremu sovražno. Ako ekkluzivno in na tak način, ki žali sv. ljubezen, po najboljšem hrepenite, bode nasledek ta, da tudi do dobrega ne boste dospeli“. — Res zlate besede, in vredne, da se ravnamo po njih!

— „Cerkvena pesmarica“. Dné 22. januarja t. l. je imel odbor Cecilijinega društva sejo, h kateri se je pisмено povabilo tudi 13 gospodov artističnega odseka, ki ga je odbor volil v ta namen, da ali nasvetuje ali presojuje načert ter pregleda nabrano tvarino, ki bi se imela sprejeti v „Pesmarico“, kakoršno namerava slavna družba sv. Mohora tekom tega leta na svitlo dati. Šešlo se je 10 gospodov; med njimi je bilo 8 članov artističnega odseka, in 4 gospodje ob enem člani stalnega Cecilijinega odbora. Od 2 zunanjih članov artističnega odseka je odboru dobro došlo pisanje jako odločnega zadržanja.

Po temeljitim razgovorjanji in pretehtovanji vseh eminentno-važnih zadev „Cerkvene pesmarice“ in z ozirom na zahteve oglasivših se artističnih članov je odbor konečno zjedini se, prošiti slavni odbor Mohorjeve družbe, da izdanje „Cerkv. pesmarice“ odloži do prihodnjega leta; eventualno pa, ko bi to nikakor ne bilo mogoče in ko bi slavni odbor ne mogel na svitlo dati drugega literarnega dela namesto že obljubljene „Pesmarice“, da obrok za predložene vsaj prvega oddelka (mašnih napevov) podaljša do skrajne meje, ter tako Cecilijinemu društvu jako potrebne prilike še poda, da vse stori, kar je dolžno gledé na svoje sklepe in gledé na ogromno število jako pomanjkljivih tekstov in napevov vsestransko še ne prerečeta. Treba je vestno skerbeti za to, da bode zbirka našla povsod prijateljev, da bode čast slavne Mohorjeve družbe in naše varovana in sveti reči, Cecilijanskemu petju, pot v vesoljno razširjanje po slovenskem svetu povsod oglašena ter da občé zaželjeno delo ne bode nikogar v njegovih nadejeh varalo.

Če tudi je bila ta prošnja odboru sl. družbe sv. Mohora jako neljuba, vendar je on gledé na prevažno delo, kakor ima biti „Cerkv. pesmarica“ v seji dné 1. febr. enoglasno sklenil, naj se po nasvetu in po želji odbora Cecil. društva natis pesmarice za letos odloži; za prihodnje leto pa se bode sprejela med družbine knjige le v tem slučaju, ako bode odboru do konca meseca julija t. l. poslana vsaj polovica za natis popolnoma pripravljenega rokopisa. Odbor Cecil. društva je v seji dné 15. febr. ta sklep vesel na znanje vzel ter pogojo, stavljeno od sl. odbora družbe sv. Mohora, rad sprejel.

Pridana je listu 3. štef. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjefza. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.